

אילן גל ‏**◊** אובדן החמלה

הפליט והזקנה במסדרון

בהיסטוריה של תקומת ישראל – סנט לואיס” – אתם 900 פליטים יהודים שעזבו את אירופה ב־1939 לאחר “ליל הבדולח”, נעו וגרו בין קובה לארה”ב, נדחו על־ידי שתיהן, ובסופו של דבר החזרו לאירופה, שם מצאו את מותם בשואה. סיפורם שימש ומשמש אותנו כבואנו להצדיק מול העולם את קיומנו כמי התייצבה ישראל בעבר או כיום והצדיק מול העולם את קיומנו כמי דינה. מן הראוי שסיפורם יעמוד מול עינינו גם כאשר אנו בודקים את התנהלותנו כמדינה מול פליטים אחרים המת־דפקים על גבולנו.

קל לפוליטיקאים לתרץ את הימנעות ישראל מעזרה לפ־ליטים (”מסתננים” כלשון ראש הממשלה). קל לעורר פא־ניקה באיום של מאות אלפי פליטים אפריקאים שיציפו את המדינה ויגרמו לשינוי המאזן הדמוגרפי, של פעילי א־לקא־עזרה מוסלמים שיוחזרו וחוללים מסוכנים שיפיצו מחלות מידבקות. הרבה יותר קשה לפוליטיקאים להסביר מדוע לא התייצבה ישראל בעבר או כיום והצדיק מול העצמה ולעולם מה מחויבותה לפליטים: מה מכסת הפליטים שתהיה מסוגלת לקבל בשנה, מה מנגנון האישור ואפשרויות הערעור עליו, מה זכויותיהם של הפליטים בישראל בהיותם חסרי מעמד קבוע ומה האפשרויות לאזרחם.

הרבה יותר קשה להסביר לעצמנו מדוע ב־20 השנים האחרונות נענתה ישראל רק ל־150 פליטים ודהתה כ־5,000 אחרים. ובלשון אחרת, קשה מאוד להסביר מדוע במשך שני עשורים לא קלטתה ישראל יותר מחמישת ממספר פליטי ספינת “סנט לואיס” אחת.

רדחית הפליטים ארוכת השנים ויחסו העכשווי של ראש הממשלה הפליטים המגיעים לגבולנו הם סימפטומים ממחלת הכוזבניות וחוסר החמ־לה, שהפכו למאפיינים של התחרה הישרא־לית. החלש והמוחלש, אלה שאינם מוסגלים להיעזר על זכויותיהם, אינם נספריים.

אולם המחלה אינה נעדרת גבול. מבט מגלג לתוך מבנה מוסדות מגורים רחבים שסו־בילים אף הם מאותה מחלה. חלק מהם נראו

בעבר לא רלוונטיים לארה הישרא־לי המצוי: עובדים ורים המועסקים בתנאי עבדות, סחר בזוי בנשים, חולים פלסטינים המוערכים בעות ללא צורך במחוסמים, תנאי כליאה מחפשי רים לאסירים ולעצירים, ילדים ברואים ללא רפואה בכפרים הלא־מוכרים בנגב.

אך למדרון המוסרי החלקלק אין גבולות: ישראל הפכה בהדרגה למדינה שבה אבדה החמלה גם לחולה וגם לקשיש. תחמישת המחולים הכרוניים בישראל נאלצים לוותר על תרופות שמוש שאינם מוסגלים לשלם עליהן, וכמוהם כרבע מהקשישים בישראל.

אותן נורמות מוסריות שאנו נוהגים כלפי זרים מחלה־לות לחברתנו ומעצבות את עולמו של האדם החלש והמור־חלש בישראל. הפליט והזקנה במסדרון לא מבינים עד כמה שלובים גורלותיהם. שניהם בני־אנוש חלשים ומוחלשים ועל שניהם פסחה המחלה. שניהם לא נספריים לטי תרבות הכוח שבצמחה בארצם של קובניהם של פליטי “סנט לואיס”. בשניהם משתמשים לצורכי הרגע, בעלות הימנימלית האפי־שית, ממקטעים בעזרתם חסי ציבור, ושניהם נבוגים מה־תרועה ברבע שהושגו הימנרות הללו.

אין ספק שישראל לבדה לא מוסגלת לפתור את בעיות הפליטים. אולם ישראל חייבת להצהיר מי כן ברצונה ומה כן ביכולתה לעשות עבורם. אם לא נכיר בחובותנו המוסרית לפליטים, לא נכיר בחובותנו החולה ולוקן וכל המילים על מסורת אנטישית־יהודית־יישאר ויקוות מתוכי. ◊

ד״ר אילן גל פעיל בעמותת ״רופאים זכויות אדם״

© כל הזכויות שמורות לרשות אחרונת בע"מ

אין לתיקון, להפיץ, לשכפל, לנצל, לרבות, לאחסן במאגרי מידע, לשדר ברדן כלשהי (בתנב) ברפס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (ולבות טקסט, איורים, ציורים, תמונות, פנותר, ציוריקה) וכן גורסה הטקסטואלית וכן דפיים טעוטים, לרבות באמצעות הקלטה והקלטה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציא לאור. ידועות אחרונת בע"מ

גיא בכור ‏**◊** נאום בשאר אסד

שוב תרגיל בהימלטות

המוסכם על־ידי שני הצדדים. אין מנגנון לקבוע מיהו צד שלישי זה ומדוע יש בו צורך.

- היה וכל העניינים הובררו, יפתח משא־ומתן גלוי ופומבי.

מה אומר כאן אסד? שהוא רוצה הכל. האם הוא מעלה בדעתו שצד מסוים יסכים לכל תביעות הצד השני למעשה ללא שום משא־ומתן? ומה הוא נותן בתמורה? “אין לנו אמון בישראלים”, אמר אסד בנאומו. האם למישהו במזרח־התיכון כולו יש אמון בו?

נאומו של הנשיא הסורי העיד על הרילמה הסורית הקיומית. מצד אחד הם זקוקים לסוג לקוח ל בניו־1967, לידי סוריה, ללא שום ירוחה. מסמך כזה יכול להיות פומבי או חשאי, כפי שהסורים טוענים שהעביר להם ראש

הממשלה יצחק רבין (אגב, הגיע הזמן לשים קץ לשעלם על “מסמך רבין”). נניח שהיה מס־מך כזה, למה הם לא הסכימו עליו? כמו עו־רדין קטן דורש אסד שהשכל יהיה בכתב.

◊ בשלב הזה יפתח סוג של גישור בלתי ישיר בין ישראל לבין סוריה באמצעות צד שלישי, כי הנה נקרתה על דרכם הודמנות פו לנקם, ומה חשוב שהמדינה מתפרקת עוד רגע מרוב בחירות, העיקר שנרפוק את אולמרט על הדבר הזה שעשה לנו אז, נו, עם הבחור ההוא.

אלא שהפעם, נדמה, מדובר באופרה אחרת, ולו רק בשל תביעתו השנויה במחלוקת של המ־בקר לינבנשטראוס, שהחליט, יאה אשר יהא, לנער ולהתנער. לנער את המדינה ואת אורחיה מאריותיהם, ולהתנער מתרמיתו הפרודוקטלית של מוסד המבקר, שנתפס מקדמתי־נדנן כעירני אך רדום, חיוני אך מיותר, חשוב אך נזיח, תקיף אך רפסו, מין אורקל שהכל נחרדים למוצא־פיו, ובה־שעה לוענים לו מאחורי גבו המתרחק, בעוד הם שבים לקונרסיהם הנושנים.

ספק אם יש בציבור אי־מי שמקשיב ברצינות ליפתוחיו של אולמרט על העוול הנורא שעוול לו המבקר, סתם בגלל שאינו אוהב אותו. האוזן הצי־בורית שומעת רק את הפאניקה שמוליחה מגננות קלוזות שבאל, היא רוצה לשמוע שיש אחר וכו־גו, ברוח דברי אולמרט אחרי דו־ח הביניים עו־שים את עבודתם לבונה. ◊

דענות אחרונות

אריאל רובינשטיין ‏**◊** הגדלת התקציב

מה באמת חושבים ה"כלכלנים"?

דווקא המדיניות הכלכלית הנוכחית זועקת אי אמוון במשק הישראלי, וזה רק עניין של זמן עד שהשווקים יחשפו את ה"סוד" האפל הזה

חוב לאומי בסדר גודל שאינו עולה על 60% מהתוצר הלאומי, ישראל צריכה להח־זיק בחוב לאומי בהיקף הגדול מספרד בש־ליש, דהיינו של 80% מהתוצר. זה רק מעט מדיונת האיחוד. אבל הבה נאמץ לרגע את אשי־ליית הכלכלנים שיש היגיון של ברזל בעיקר־רון האירופאי ואנחנו רוצים להיות "אירופה" לא רק בכדורסל.

אם חוב לאומי של 60% מהתוצר השנ־תי טוב, למשל, לספרד, אז חוב לאומי של לפ־חות 80% טוב לישראל. מדוע? כי ישראל שו־נה באופן קיצוני מכל המדינות האירופאיות בשיעורי הילודה וגידול האוכלוסייה. במדוי־נות האירופאיות משפחות עם יותר משני יל־דים נדירות ביותר. על כל אקף נרשבים גולדים־בספרד מדי שנה 10 ילדים, בישראל 18. גידול האוכלוסייה בספרד נזיח. בישראל האוכלוסייה גדלה בקצב של כ־2% בשנה.

נניח ששיעורי צמיחת התוצר בספרד וכי־שראל יהיו דומים, ונניח שבשתי המדינות לא יהיו שינויים דמוגרפיים מפליגים. אם ספרד לוקחת הלוואה של דולר אחד על כל אורח במדינה בריבית של כ־5%, אז כעבור 14 שנה יצטרך כל אורח ספרדי לשלם כמעט דולר כהחזר ריבית. לעומת זאת אוכלוסיית יש־ראל תגדל בתקופה זו בשליש וכל אורח יש־ראלי ישלם אז ריבית של 75 סנט בלבד. במי־לים אחרות, אם לספרד טוב להיות בחוב של

דעונו עשת ‏**◊** ועדת שוחט

משחק מכור

החשר התעורר מיד לאחר הקמת הוועדה. מנואל טרכטנברג, יועצו הכלכלי של ראש הממשלה וח־בר "הוועדה לבחינת ההשכלה הגבוהה", אמר בכי־נוס בירושלים כי ערב הקמת "ועדת שוחט" הוס־כם כי שכר הלימוד יועלה, לצד הגדלת תקציב המדי־נה לאוניברסיטאות. טרכטנברג העיר כי יתמוך בהמ־לצות אלה רק אם יימצא הסדר הלוואות הולם לטטוד־נט הצנצר. וראו זה פלא: השבוע הוגש הדו־ח ובו שלוש המלצות עיקריות – בדיוק מושלם לרדברי טרכטנברג, שנאמרו עוד לפני הישיבה הראשונה של הוועדה. מש־חק מכור? כך זה נראה.

עיון ברדו־ח הוועדה בפרק העוסק בשכר הלימוד ממזיח עד כמה רעוע הבסיס לקביעתו. השאלה הראשונה שהוועדה הייתה צריכה לשאול את עצמה היא: האם שכר הלימוד מסוכסדר הוועדה פוסקת כי עלות ההוראה היא 3.3 מיליארד שקל לשנה, ואילו שכר הלימוד הכולל הוא 860 מיליון שקל – מה שמוכיח סבסוד עמוק.

גם אם זה נכון, הוועדה כלל לא התלבטה בשאלה אם הסטודנט משיב את הסובסדיה כאשר הוא בוגר. לפי נתוני הוועדה, תואר ראשון מגדיל את הכנסת הבוגר ב־20 אקף שקל לשנה. נניח שהבוגר עובד 20 שנה ומשלם מס הכנסה שולי בשיעור 30%. התוצאה: על תוספת ההכנסה "שהע־ניקה" לו האוניברסיטה הוא מחזיר למדינה 120 אקף שקל. מכיוון שעלות התואר היא 30 אקף שקל, קל לראות שיש כאן החוז בריבית ברבימת של שכר הלימוד. הוועדה הע־דיפה להתעלם מההחזר הזה.

אלא שגם הטענה על הסכסוד בעייתית. האם הוועדה יצאה וחישבה? לא ולא. ברדו־ח נסמכת הוועדה על מחקר של גורי זילכה, שטו־ר עז כי העלות לתואר ראשון היא 30 אקף שקל. אם זילכה צודק, די בשכר לימוד של 10,000 שקל לשנה – וליא 14,800 שקל כפי שהמליצה הווע־דה. הוועדה לא מס־בירה איך הגיעה למ־ספר שלה – אותם 14,800 שקל – אז לך תדע מה פשר הבהוכ־ה לטריה המוחרה הזו. תחשב זיל־כה לשעצמו מעלה

תמיכה. עלות הפרופסור לכיתה היא 350 אקף שקל. זיל־כה מנפחת 100 אקף שקל עבור מחקר שעושה הפרופסוד (שהסטודנטים לא אמורים לשלם עליו). פרופסוד מלמד שש שעות בשבוע. נוסף לו עוד 14 שעות לשבוע עבור הכנת שיעורים, הדרכה, השתתפות בוועדות ועוד. נגיע ל־20 שעות לשבוע במשך שנת הוראה. שנת הוראה היא חצי שנה קלנדרית. לכן, בחשבון שנת־י, פרופסוד מקדיש 10 שעות בשבוע, או 25% מומן העבודה הכולל שלו. אז איך זילכה מעמיס 72% מומן העבודה של פרופ־סור על הוראה? איך זה שהוועדה קונה את הסחורה הזו בלי לבדוק?

הפרופסוד הוא כסף קטן. עלותו היא 17% בלבד מכ־לל העלות לסטודנט. הסעיף הכי כבד בעלות הלימודים של סטודנט הוא "תקורה" – 37.5 אחוז מהעלות בסך 30 אקף שקל. מה זה? זילכה לא מסכיה. בטח שזה לא עוד־רי הוראה, אנשי סגל, כוח עבודה טכני ומינהלי. כל אלה כלולים בשארית – 55.5 אחוז מהעלות. בפעם הבא, סטודנט יקר, כשאתה נכנס לכיתה – תאמר בוקר טוב ותו־דה לתקורה.

אפשר היה לצפות שהוועדה תבדוק לפחות את הס־עיף המנופח הזה – תקורה. אולי אפשר לחסוך כאן איזה גרוש או שניים? אולי התקורה הזו שייכת לנושאים שאינם רק הוראה? אולי אלה הספרייה, הניקיון, החשמל והממי־שמשמישים גם במחקר? שום כלום. ועדה ציבורית נכמי־כת על מחקה, שעל פניו נראה בעיית־ה, והיא לא בודקת, לא שואלת, לא מחשבת.

אי־אפשר בלי איזו־נבות קטנה. בפרק העוסק בהס־רי ההלוואות לסטודנטים יש הערת שוליים: הסיוע מיועד לאורח ישראלי. כל החוקים הכלכליים בישראל חלים על תושבים, לא על אורחים. ישראלי שגר בלוס־אנג'לס ויל־מד בישראל, ויחזור אחרי לימודיו ללוס־אנג'לס, יתנה־מכל הסיוע הציבורי (ובספק אם יחזיר את ההלוואה). למה? לעומת, תושב מרחי ירושלים, משלם מסים מכובד, הוא מחוץ לתמונת הסיוע. למה? ◊

ישראלים 2007 ||| גדי קנלו

יוזנה נשית, לידה חסן, 45, מאשדוד מנהלת משדר נסיעות גדול, מנסה לענות על ציפיות הנוסע הישראלי הממוצע, שמוצף בידע, דורש הרבה ובעל־נישות גבוהה לאינטרנט היכול להחליף את סוכן הנסיעות.
הטרנד החדש הוא ירח דבש במלדיביים; נוסעים ותיקים מתקדמים לקרוז לקריביים. לידה: "לא צריך ללכת עם הזרם. אם כבר נוסעים, עדיף למקום מיוחד, לראות עולם ולהתפתח, ולא לפגוש את השכן ממוז"

יום חמישי, ד' באב תשס"ז 19.7.2007

ידיעות אחרונות 21

יום חמישי, ד' באב תשס"ז 19.7.2007